

DOMINIK STRZELECKI

Sprawozdanie z 2. edycji Szkoły European College of Neuropsychopharmacology (ECNP)

Druga Szkoła Neuropsychofarmakologii pod egidą ECNP odbyła się w dniach 11-16 lipca 2010 r. w Oxfordzie. Podobnie jak w ubiegłym roku miejscem spotkania był modernistyczny St. Catherine's College, gdzie zorganizowano wykłady, warsztaty i noclegi. Głównym koordynatorem spotkania był prof. Guy Goodwin z oxfordzkiej kliniki psychiatrii. Zamierzenie organizatorów nie zmieniło się – kameralne spotkanie około 40 młodych (i w średnim wieku) naukowców, lekarzy z Europy zainteresowanych problematyką nowoczesnej neuropsychofarmakologii. Uczestnicy reprezentowali kilkanaście krajów ze „starej” i „nowej” Europy, z Polski przyjechało 3 psychiatrów: dr Paweł Kapelski z Kliniki Psychiatrii Dorosłych Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, dr Mariusz Wigłusz z Kliniki Chorób Psychicznych i Zaburzeń Nerwicowych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego oraz autor niniejszego sprawozdania, reprezentujący Uniwersytet Medyczny w Łodzi.

Niedziela, 11. lipca 2010

Krótki wykład inauguracyjny wygłosili profesoremie Guy Goodwin i Joseph Zohar (prezydent elekt ECNP).

Kolejne dni były zorganizowane podobnie: poranne sesje przeznaczono na wykłady i dyskusje poruszanych w nich kwestii teoretycznych. Uzupełnieniem wykładów były warsztaty popołudniowe, zwykle powiązane z treścią wykładów tematyką i osobą prowadzącego.

Poniedziałek, 12. lipca 2010

Tematem pierwszego dnia był lęk, sesję poranną rozpoczął wykład prof. Bourina dotyczący w głównej

mierze układu GABAergicznego, jego receptorów i szczegółowego omówienia mechanizmu działania leków uspokajających i nasennych. Po nim prof. Baldwin skoncentrował się na nowych możliwościach leczenia lęku: lekach przeciwdepresyjnych, przeciwpsychotycznych, wspomniawszy również o innych substancjach o potencjale przeciwlękowym.

Wykład prof. Zohara kontynuował i rozwinął problematykę poprzednich wykładów, przedstawiając zalecenia dotyczące leczenia zaburzeń lękowych, szczególnie dużo miejsca poświęcając problematyce PTSD i zaburzeń obsesyjno-kompulsyjnych. Prezydent ECNP m.in. podkreślał, iż używanie benzodiazepin w okresie bliskim traumy zwiększa ryzyko rozwoju zespołu stresu pourazowego. 2 sesje poświęcono omawianiu przypadków klinicznych, w których w zgodzie z założeniami pierwszego dnia, najważniejsze znaczenie miało leczenie różnych postaci lęku. Przed podsumowaniem dnia zaprezentowała swoje wystąpienie uczestniczka poprzedniej edycji szkoły ECNP – dr Daphna Shefet z Izraela, która przyjęła zaproszenie organizatorów i przedstawiła informacje przybliżające profil jej macierzystego ośrodka, ponadto opisała izraelski system szkolenia w zakresie psychiatrii i neuropsychofarmakologii.

Po kolacji większość uczestników udała się do centrum Oxfordu, oddalonego o 10 minut spaceru od St. Catherine College, by tam m.in. kontynuować wątki z rannych wykładów. Bardzo szybko zapanowała atmosfera rozluźnienia.

Wtorek, 13. lipca 2010

Drugi dzień szkoły zdominowany był przez wykłady na temat schizofrenii i leczenia przeciwpsychotycznego. Prof. Paul J. Harrison w pierwszym wtorko-

wym wystąpieniu przypomniał podstawowe założenia teorii dopaminowej uzupełniając je o szczególnie dla mnie ciekawe informacje na temat udziału układu glutaminianergicznego w patogenezie schizofrenii. Sporo miejsca poświęcono substancjom, badany pod kątem ich przydatności w leczeniu schizofrenii. Prof. Thomas R.E. Barnes, znany choćby z badań nad akatyzią (Barnes Akathisia Rating Scale), krótko przedstawił historię leków przeciwpsychotycznych, następnie szerzej omówił istotne zagadnienia kliniczne: poprawę współpracy lekarz-pacjent, wybór leku przeciwpsychotycznego, leczenie podtrzymujące, deklarując przekonanie o niezasadności stosowania zbyt wysokich dawek leku i politerapii.

Trzeci wykład przybliżył czeski system ITAREPS, utworzony do monitorowania stanu psychicznego pacjentów ze schizofrenią i szybkiego reagowania w razie pogorszenia. Dr Spaniel, jeden z pomysłodawców projektu przekonywał o zaletach systemu, wspierał go prof. Goodwin, który jest zaangażowany w podobny system monitorowania leczenia pacjentów z chorobą afektywną dwubiegunową. Nie zabrakło głosów kwestionujących podstawowe założenie systemu – stałą kontrolę pacjenta, uznając metodę jako nazbyt inwazyjną.

W części warsztatowej omawialiśmy sytuacje kliniczne spotykane w leczeniu schizofrenii oraz porównywaliśmy doświadczenia w leczeniu szpitalnym i pozaszpitalnym w różnych krajach Europy. Systemy wschodnioeuropejskie są podobne, dominuje leczenie szpitalne z mniej lub bardziej dynamicznie rozwijaną siecią ambulatoriów. Opieka domowa, socjalna póki co stawia pierwsze kroki. W zachodniej Europie sytuacja wygląda zgoła inaczej – szpitale są ważnym ogniwem leczenia, jednakże najważniejsza rola przypada leczeniu poradniemu i środowiskowemu oraz profilaktyce. Ilość miejsc w szpitalach w stosunku do liczby ludności stanowi 10-20% stanu w Polsce czy Czechach, z powodu rozbudowanej opieki pozaszpitalnej ograniczona ilość miejsc zwykle wystarcza. Bardzo duże (najczęściej ogromne) rozbieżności dotyczą również oczywiście stawek za leczenie szpitalne i środków przeznaczanych na opiekę środowiskową i socjalną, przekładając się na sytuację zdrowotną i życiową pacjentów.

Dzień uwieńczyła prezentacja dra Wiesława Cubały z Kliniki w Gdańsku, uczestnika ubiegłorocznej, pierwszej edycji szkoły ECNP. Dr Cubała postulował wykorzystanie zasad szkolenia w psychoterapii (m.in. superwizja) w nauczaniu psychofarmakologii.

Środa, 14.07.2010

Tworzenie i korzystanie z meta-analiz było głównym tematem środowowego spotkania. W pierwszym wykładzie prof. John Geddes przedstawił metodologię

tworzenia meta-analiz, w kolejnym dr Stefan Leucht przedstawił m.in. wyniki swojej słynnej meta-analizy leków przeciwpsychotycznych. Wnioski z meta-analizy leków przeciwdepresyjnych przedstawił prof. Geddes, omówił również projekt BALANCE, którego celem jest ocena skuteczności litu i walproinianu (w leczeniu połączonym i monoterapii) w chorobie afektywnej dwubiegunowej (ChAD).

Zajęcia skończyły się przed obiadem, do wieczora można było intensywniej zwiedzać Oxford.

Jest to miasto przebogie spuścizną, czasu wystarczyło jedynie na miejsca najważniejsze – Bodleian Library, Christ College i starówkę. Kolacja odbyła się poza St. Catherine's College – w Cherwell Boathouse nad brzegiem jednego z kanałów rzeki Cherwell, która nieopodal wpada do Tamizy.

Czwartek, 15. lipca 2010

Przedostatniego dnia szkoły podstawowym tematem zajęć i warsztatów były leki przeciwdepresyjne. Prof. Philip J. Cowen przypomniał mechanizmy ich działania oraz założenia teorii monoaminergicznej depresji, zajął się również wewnątrzkomórkowymi zmianami wywołwanymi leczeniem przeciwdepresyjnym. Drugi tego dnia wykładowca – prof. Hamish McAllister-Williams w brawurowy sposób omówił zagadnienia farmakologii klinicznej leków przeciwdepresyjnych, wyboru leku, długości jego stosowania i leczenia podtrzymującego. W wykładzie omówiono oczywiście wyniki meta-analizy Andrei Ciprianiego i badania STAR*D. Tego dnia przewidziano 3 sesje warsztatowe, skoncentrowane na interaktywnym omawianiu ciekawych sytuacji klinicznych. Po nich prof. Philippe Nuss przedstawił swoją koncepcję powiązania zaburzeń afektywnych i kreatywności (nie bez sprzeciwów na sali!). Doświadczenia węgierskie w nauczaniu psychofarmakologii na zaproszenie ECNP przekazał Dr Álmos.

Piątek, 16. lipca 2010

Ostatnie godziny drugiej edycji szkoły ECNP zdominowała problematyka choroby afektywnej dwubiegunowej. Wystąpienia tego dnia wygłaszali gospodarze spotkania – Oxford jak wiadomo jest jednym z wiodących ośrodków zajmujących się tym zaburzeniem. W prezentacji prof. Guya Goodwina znalazły się praktyczne wskazówki użyteczne w procesie diagnozowania i wytyczne dotyczące doboru leczenia krótkookresowego tak manii, jak i epizodu mieszanego i depresji. Przedmiotem kolejnych wykładów było leczenie długoterminowe (prof. John Geddes) i lęk (dr Emily Holmes) w ChAD.

W wykładzie pożegnalnym prof. Goodwin podsumował drugą edycję szkoły, pytając uczestników o ich

opinie i wskazówki, które mógłby wykorzystać w kolejnych latach.

Trzeba przyznać, że impreza była przygotowana pieczołowicie, program był ciekawy, a tematyka ważna z punktu widzenia tak klinicysty, jak i pogłębiającego wiedzę neuropsychofarmakologa. Osobnego komentarza wymagają osoby wykładowców – organizatorom udało się zaprosić naukowców wybitnych, ale też świetnie czujących się w roli nauczycieli, otwartych i cierpliwych, ciekawych dyskusji. Spotkania były bardzo intensywne, uczestnicy chętnie zadawali pytania i dzielili się swoimi doświadczeniami.

Całość udała się świetnie, nawet pogoda wyłamała się z angielskiej tradycji.

Na koniec chciałbym przekazać kilka wskazówek praktycznych dla uczestników kolejnych edycji. ECNP dla uczestników szkoły przeznaczą grant, z łatwością wystarczający na podróż do Oxfordu. Lecąc do Wielkiej Brytanii najłatwiej chyba zaplanować lądowanie na jednym z lotnisk Londynu. Krótsza droga (około 1,5-2 godziny autobusem) prowadzi z lotnisk

Heathrow i Luton, nieco dłuższa z Gatwick (2,5 godziny) i Stansted (3 do 4 godzin). Bilet samolotowy i autobusowy (www.nationalexpress.com) warto kupić wcześniej – dopasujemy sobie godziny połączeń, cena będzie atrakcyjniejsza. Jeśli wymaga tego sytuacja, w okolicy lotnisk można szukać noclegu. Po przyjeździe na miejsce (dworzec przy Gloucester Green, zachodnia część centrum miasta) trzeba skorzystać z taksówki bądź pieszo udać się na wschód, mijając kolejno najważniejsze zabytki miasta. Po około 15 minutach jesteśmy na miejscu. Koniec drogi, samo dojdzie do St. Catherine's College, nie jest oczywiste, przydaje się plan miasta, np. wydrukowany z sieci. Będąc na miejscu warto mieć ze sobą przejściówkę do gniazdzka elektrycznego i przewodnik.

Kończąc chcę podziękować kolegom, owocnie i sympatycznie spędziliśmy te kilka dni. Dziękuję również organizatorom oraz oczywiście Panu Profesorowi Januszowi Rybakowskiemu, który czuwał nad kwalifikacją uczestników i pomagał, kiedy pojawiły się trudności.

Gorąco zachęcam do uczestnictwa w przyszłych Szkołach.

Adres korespondencyjny:

Dominik Strzelecki

Klinika Zaburzeń Afektywnych i Psychotycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Centralny Szpital Kliniczny

ul. Czechosłowacka 8/10

92-216 Łódź.

e-mail: dominik.strzelecki@umed.lodz.pl
